

При дослідженні таких складних об'єктів наочність стає умовною, широко використовується історична реконструкція як тип теоретичного знання. У зв'язку з цим у сучасній науці особлива роль відводиться моделюванню. Побудова моделі дозволяє вивчати та аналізувати об'єкти без втручання в навколишній світ. Найбільш перспективним у цьому відношенні є математичне моделювання.

Постнекласична наука відкидає положення класичної науки про чітке розмежування об'єкта і суб'єкта пізнання. Визнається, що людина є невід'ємною частиною тієї реальності, що пізнається. Неможливо виокремити дослідника від об'єкта дослідження, це лише абстракція, яка не завжди є корисною. Так, згідно з концепцією, яка отримала назву реляційного холізму, природа і людина виявились тісніше пов'язаними, ніж це будь-коли уявлялось, світ фізично-множинний (фізично-причинний) і ментальний (логічний) складають нерозривну єдність, нескінченно різноманітну і невичерпну в кожному експерименті чи акті пізнання. Таким чином, у постнекласичній науці по-новому поставлена проблема об'єктивності. Об'єктивність наукового знання тепер розглядається як обумовлений особливостями об'єкта (які в повною мірою нам невідомі) характер його відповідної реакції на пізнавальні дії суб'єкта.

Визнання суб'єктивності наукового знання ставить проблему відповідальності людини за навколишній світ. Науковець, який пізнає об'єкт, не є стороннім спостерігачем – він учасник світового еволюційного процесу, він – у середині системи, що вивчається. Його знання і безжалісне ставлення до неї можуть стати загрозою людству.

Кардинально змінюється стратегія наукового пошуку. Наукове знання набуває вигляду безперервного потоку інновацій. Ядром сучасної філософії науки стає аналіз процесу наукового дослідження, який в умовах постнекласичної науки набуває проблемно-орієнтованого характеру. Крім того, сучасна філософія науки визнає ідею багатоваріантності описувань і пояснень, наполягаючи лише на ясності та прозорості висхідних принципів і посилян, послідовності та аргументованості наукового пошуку. Ідея істини замінюється ідеєю правдоподібності гіпотез і теоретичних конструкцій. Наукове знання розуміється як побудова вірогідних гіпотез, на перше місце виходять нові критерії науковості – узгодженості, переконливості, продуктивності, евристичності гіпотез.

Філософія науки по-новому розуміє статус наукового знання: воно є тільки наближенням до істини і тому в ньому є значна доля омани. Усе більшого значення набуває сценарне мислення, що передбачає багатоваріантність шляхів еволюції та нелінійної динаміки складних систем. Прогноз майбутнього стану системи стає не точним, а вірогідним.

Сучасна філософія науки включає в аналіз знання соціологічні фактори, особливо такого як наукове співтовариство в його різних формах.

Література:

1. Самардак М.М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції. – К.: Парапан, 2011. – 204 с.
2. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія і методологія науки. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2008. – 228 с.
3. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы. – М.: Гардарики, 2006. – 384 с.
4. Постнеклассика: философия, наука, культура / отв. ред. Л.П. Киященко, В.С. Степин. – М.: Ин-т философии, 2009. – 671 с.

Науковий керівник: к. філос. н., доцент П'янзін С. Д.

Ю. І. Михайленко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ РУХУ NEW AGE

Соціокультурний підхід, дозволяє розглядати рух New Age, в динаміці взаємодії культури і соціуму. Даний рух не існує ізольовано, а знаходиться в постійній взаємодії з системою культури і суспільства в цілому. Багато авторів розглядають рух Нью Ейдж як феномен сучасної культури.

Анна Кубіак дає низку характеристик Нью Ейдж як феномену культури постмодерну:

- відсутність кордонів суб'єкта, часу і простору;
- мережева структура;
- відмова від протиріч і дуалізму;
- холізм
- постійна трансформація.

Звертаючись до теми співвіднесення руху Нью Ейдж і сучасної культури, можна умовно розділити дану тему на два питання, по-перше, який вплив чинить сучасна культура на рух Нью Ейдж, і по-друге, яку роль відіграє Нью Ейдж в сучасному суспільстві.

Одним з найбільш відомих теоретичних напрацювань за темою масової культури є робота Л.Г. Іоніна "Соціологія культури: шлях в нове тисячоліття". За його думкою, "сьогоднішні зміни в соціокультурному житті і є рух від моностилістичної культури до полістилістичної" [1, 72].

Рух Нью Ейдж надає людині мету – певний розвиток, підсумком якого буде якийсь "вищий" стан і для якого не треба відходити від традиційного життя. Багато в чому прагнення до позамежного, для досягнення якого не треба змінювати звичний спосіб життя, і забезпечує популярність ньюейджерських уявлень.

У рамках своєї роботи Ю.В. Рижов, спираючись на методологічні позиції Іоніна, ілюструє свої ідеї, звертаючись до теми музики, як до одного з провідників ідей нової релігійності в сучасну культуру. При цьому музика не є єдиним провідником ідей нової релігійності, так звана "TV реальність" вже оточує людину 20 століття з пелюшок [2].

Крім "TV реальності" людини кінця 20-го століття, людина 21 століття оточена ще й "Інтернет реальністю". Звичайно, це стосується, перш за все, західного суспільства і найбільш технічно розвинутих країн Далекого сходу. Однак загальні тенденції такі, що з кожним роком діти і підлітки проводять все більше часу за комп'ютером. Багато протестантських авторів звертають увагу на такі аспекти соціалізації в сучасній культурі як ігри і фентезі. Так, Дж. Пол Джексон зазначає: "наші сучасні діти все більше втягуються в окультизм через рольові ігри, такі як Покемони, ADnD, а також книги фентезі і наукову фантастику ... в будь-якому випадку їх вчать цінностям Нью Ейдж і язичництва" [3, 22].

Світ, у рамках якого відбувається гра, є зразком еkleктичного фантазійного світу і являє собою інтерес як спосіб трансляції Нью Ейдж уявлень. В даному світі є наявність джерел сили для персонажів, серед яких можна виокремити такі види, як магічний (Arcane), природний (Primal), псионічний (Psionic) і божественний (Divine). Одні черпають свої сили із знань і внутрішньої сили мага, інші ж є даром богів. Космологія світу створена таким чином, щоб включити в себе всі можливі релігійні уявлення. У ній є місце різним планам існування – астральному, ефірному, звичайному земному і безлічі зовнішніх планів, кожен з яких взятий з міфології того чи іншого народу.

Звичайно, ця космологія є вигадкою, і гравці усвідомлюють це, але вони, спілкуючись між собою в термінах гри, утворюючи субкультуру. Більше того, не свідомо транслюють Нью Ейдж уявлення. Представників даної субкультури небагато, але настільні рольові ігри поклали підґрунтя для подальшого розвитку з приходом нового покоління відеоігор і комп'ютерних ігор. Жанр рольових ігор (RPG) на даний момент є одним з найпопулярніших для ігор, на яких виховується сучасне покоління підлітків. І саме в жанрі RPG були реалізовані найбільш популярні онлайн-ігри, або так звані MMORPG – масові, розраховані на багато користувачів онлайніві рольові ігри (англ. "Massively multiplayer online role-playing game").

Якщо звернутися до погляду на рух Нью Ейдж журналістів, а не фахівців релігієзнавців і богословів, то для них це явище часто ілюзія, що існує в сучасній культурі. Ньюейджер, багато в чому, це портрет сучасному молодій людині, а пишуть в основному про, свого роду, "відображення в дзеркалах". Ньюейджер оточує нас всюди – в рекламі, в кіно, в книгах і навіть мультфільмах.

Дослідники відзначають серед мас-медіа, наповнених окультних впливом, сучасну японську анімацію – аніме. Поряд з аніме, що розповідає про космос і подорожі до інших світів, існують аніме, що описують історичні події або повсякденне життя школярів у звичайній токійській школі. Проте, тема магії, містики, вищих сил присутня в більшості аніме – такий попит сучасного споживчого ринку. Образ героя в сучасній масовій культурі підкреслюють як центральний.

Схожі тенденції, звичайно, можуть бути виявлені і в західній мультиплікації. Мультфільми У. Діснея розглядаються баптистами не стільки як антирелігійні, а скоріше як такі, що несуть альтернативну релігійність, релігійність неоязичництва і релігійність Нью Ейдж. Критиці піддалися такі твори, як "Король Лев" через ідеї гармонії і духовність, "Колеса життя", і "Покахонтас" за схожу з природопоклонінням духовність [5].

Отже, в даній статті була показана специфіка функціонування руху Нью Ейдж в контексті сучасної масової культури і суспільства споживання. Сучасна масова культура часто виступає провідником ідей релігійності Нью Ейдж. Комп'ютерні ігри, в особливості MMORPG і японські анімаційні серіали, наповнені окультно-містичні ідеями і символами є прикладами взаємовпливу даних двох сфер (сфери нової релігійності і сфери сучасної масової культури). З одного боку, ігрова та анімаційна індустрія використовує інтерес до містики, магії, надприродних здібностей і істот в комерційних цілях. З іншого боку, сам потік "чарівних" фільмів і ігор формує і підтримує інтерес до даної теми серед населення.

Література:

1. Ионин Л.Г. Социология культуры: путь в новое тысячелетие. – М.: Логос, 2000. – 431 с.
2. Рыжов Ю.В. Ignoto Deo: Новая религиозность в культуре и искусстве. – М.: Смысл, 2006. – 328 с.
3. Джексон Джон Пол. Покупая и продавая души наших детей: Пристальный взгляд на покемонов. – СПб.: Новое и старое, 2003.
4. Cambel C. The Cult, Cultic Milieu and Secularization // The Culti Milieu: Oppositional Subcultures in an Age of Globalization. – New York: AltaMira Press, 2002. – p. 12-25. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=WU42AAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
5. König T. The New Age Movement: Genesis of a High Volume, Low Impact Identity. Dissertation. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.restore.ac.uk/lboro/staff/thomas/disse.pdf> (дата звернення 07.02.2019)

Науковий керівник: к. філос. н., доцент П'янзін С. Д.

К. В. Овчаренко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ФЕНОМЕН СИМВОЛУ В СЕРЕДНЬОВІЧЧІ

В античну епоху символізм трактувався як вчення про буття. “Відображенням цієї епохи є скульптура, яка містить в собі життєвість і конкретність буття. Життя античної людини було обмежене земним буттям.” [2, 78]. Небо олімпійських богів відрізняється від Землі досконалістю та вишуканістю, а отже не сутнісними, а якісними ознаками, що свідчить про надзвичайно непомітну демаркацію земного та небесного в античній картині світу. Ба більше: земне є відображенням небесного. Для античного символізму невідомий чистий дух, даний в абсолютній ідеальності.

Утвердження християнства спричинило трансформацію картини світу. Сформувалися відмінні від античного світу цінності: віра, надія, любов. Коло інтересів та центр очікування людини є не теперішнє, а потойбіччя, Царство Небесне в парадигмі християнства. “Утворюється колізія між розумом та вірою, яка спирається на догматику та міф.” [1, 93]. Саме в пізнанні, сприйнятті християнської картини світу ключову роль грає символ, адже світ більше не розуміється математично і роль філософії як картини світу починає відігравати християнський канон: догмати і міфи. Символ є способом інтерпретувати, осягнути глибини вчення релігійного тексту. Символ як знак є необхідною умовою для необізнаної,